

Natalia Gruenpeter

n.gruenpeter@icm.edu.pl

Cezary Redzik

c.redzik@icm.edu.pl

Interdyscyplinarne Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego
Uniwersytet Warszawski

Sprawozdanie z konferencji inauguracyjnej nowej platformy Biblioteki Nauki ICM UW

Streszczenie: Sprawozdanie z konferencji z okazji otwarcia nowej platformy Biblioteka Nauki, przygotowanej przez zespół ICM UW w ramach projektu Platforma Polskich Publikacji Naukowych dofinansowanego ze środków PO PC. W trakcie konferencji zaprezentowano działania zespołu Platformy Otwartej Nauki ICM, założenia i efekty projektu PPPN. Przedstawicielka Komisji Europejskiej przedstawiła najnowsze trendy w unijnej polityce w obszarze otwartej nauki. Odbyły się także dwa panele dyskusyjne – pierwszy z udziałem przedstawicieli polskich instytucji naukowych na temat stanu obecnego i perspektyw otwartej nauki w Polsce. W drugim panelu prelegentami byli natomiast przedstawiciele regionalnych platform otwartych czasopism naukowych z całego świata, którzy dzielili się doświadczeniami ze swojej pracy oraz przemyśleniami na temat kierunków rozwoju otwartej nauki.

Słowa kluczowe: otwarta nauka, platformy czasopism, polityka otwartości, infrastruktura otwartej nauki

Ponad 320 osób z całego świata wzięło udział w premierze przygotowanej przez zespół ICM UW nowej platformy [Biblioteki Nauki](#), która odbyła się online 15 czerwca 2021 r.

Wydarzenie rozpoczęło się od wystąpienia dra Marka Michalewicz, dyrektora ICM UW, który przedstawił działania jednostki w zakresie otwartej nauki oraz wkład zespołu Platformy Otwartej Nauki ICM UW w rozwój infrastruktury i zasobów nowej Biblioteki Nauki.

Krzysztof Siewicz, koordynator projektu Platforma Polskich Publikacji Naukowych (PPPN), zaprezentował funkcje nowej platformy oraz jej model działania i miejsce w systemie komunikacji naukowej w Polsce. Nowa platforma prezentuje całość zasobów pełnotekstowych czasopism oraz książek naukowych gromadzonych dotychczas w osobnych serwisach w ramach współpracy ICM UW z autorami, wydawcami, redakcjami czasopism oraz bazami indeksującymi czasopisma naukowe. Na platformie wprowadzono szereg usprawnień dotyczących m.in. widoczności publikacji w internecie oraz automatyzacji wprowadzania danych. Rozwojowi otwartych zasobów towarzyszą prowadzone regularnie szkolenia dla wydawców i redakcji, poświęcone organizacyjnemu, technicznemu oraz prawnemu aspektom otwartości. Dzięki zastosowaniu odpowiednich standardów technicznych udostępniane na platformie publikacje są widoczne wysoko w wynikach wyszukiwania w popularnych wyszukiwarkach i przez to łatwo dostępne dla wszystkich zainteresowanych.

Łączna liczba artykułów udostępnianych aktualnie w Bibliotece Nauki w otwartym dostępie wraz z metadanymi wynosi ponad 380 tysięcy. W serwisie znaleźć można publikacje z 1468 czasopism naukowych¹, a także publikacje książkowe. Zasoby obejmują wszystkie obszary wiedzy i są stale rozwijane.

Nowa wersja platformy Biblioteki Nauki została przygotowana przez zespół Platformy Otwartej Nauki ICM UW w ramach projektu [Platforma Polskich Publikacji Naukowych](#), współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach II osi priorytetowej Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014–2020, Działanie 2.3. (łączna wartość projektu: 5 164 777,78 zł, dofinansowanie z Funduszy Europejskich: 4 370 951,43 zł).

Otwarta nauka w polityce Komisji Europejskiej

Kolejne wystąpienie dotyczyło polityki otwartej nauki przyjętej przez Komisję Europejską. Alea López de San Román González z Zespołu Otwartej Nauki w Dyrekcji Generalnej Komisji Europejskiej ds. Badań Naukowych i Innowacji omówiła wymogi programu Horyzont Europa w zakresie otwartego udostępniania rezultatów badań, zarówno publikacji, jak i danych badawczych. Prelegentka zwróciła uwagę na korzyści płynące z wdrażania otwartego modelu komunikacji naukowej, takie jak poprawa jakości i efektywności prowadzonych badań, zwiększenie kreatywności i ułatwienie współpracy czy wzrost zaufania społeczeństwa do nauki.

Przedstawiona została także uruchomiona niedawno platforma publikacyjna Open Research Europe (ORE), która umożliwia otwarte publikowanie artykułów prezentujących wyniki badań prowadzonych w ramach programów Horyzont 2020 i Horyzont Europa, oraz inicjatywa European Open Science Cloud (EOSC), której celem jest stworzenie ekosystemu łączącego różne serwisy i narzędzia służące do prowadzenia badań oraz gromadzenia, wymiany i udostępniania rezultatów badań.

W podsumowaniu swojego wystąpienia Alea López de San Román González podkreśliła potrzebę zmiany systemu ewaluacji jakości działalności naukowej oraz wdrażanie modelu opartego na współpracy i otwartej nauce.

Panel dyskusyjny „Otwarty dostęp do publikacji jako element polityki naukowej w Polsce – stan obecny i perspektywy”

Podczas inauguracji odbyły się dwa panele dyskusyjne. W pierwszym, moderowanym przez Jakuba Szprota (ICM UW), udział wzięli przedstawiciele polskich instytucji naukowych oraz Ministerstwa Edukacji i Nauki: prof. Zbigniew Błocki (Narodowe Centrum Nauki), prof. Paweł

---

¹ Platforma umożliwia przeszukiwanie zasobów pełnotekstowych pochodzących z pięciu baz dziedzinowych: [AGRO](#), [BazTech](#), [CEJSH](#), [DML-PL](#) i [PSJD](#) (przyp. red.).

Rowiński (Polska Akademia Nauk), prof. Elżbieta Żądzińska (Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich) oraz Miłosz Rojek i Piotr Krasieński (Ministerstwo Edukacji i Nauki).

Dyskutowano na temat miejsca i roli otwartego dostępu w polityce naukowej w Polsce, źródła finansowania publikacji w otwartym dostępie, w szczególności w diamentowym modelu, który jest szeroko rozpowszechniony w Polsce. Ponadto paneliści poruszyli tematy związane z oceną jakości badań i samych czasopism, wskazali kierunki rozwoju rynku czasopism naukowych w Polsce oraz podkreślili znaczenie międzynarodowej współpracy w rozwoju nauki.

Omówiono działające w Polsce serwisy i narzędzia wdrażania otwartego dostępu, w tym Bibliotekę Nauki, a także działania w zakresie promocji otwartej nauki oraz wspierania badaczy w otwartym udostępnianiu wyników badań.

Panel dyskusyjny „Open Access to scientific literature around the world – exchange of experiences”

W kolejnym panelu dyskusyjnym, poświęconym kwestiom otwierania dostępu do literatury naukowej na świecie, swoje doświadczenia zaprezentowali prelegenci zaangażowani w budowę lokalnych infrastruktur dla czasopism naukowych. Celem lokalnych inicjatyw jest przede wszystkim zwiększenie widoczności czasopism oraz wspieranie wydawców w otwartym udostępnianiu publikacji z uwzględnieniem technicznych standardów i rozwiązań usprawniających komunikację naukową.

Susan Murray z organizacji AJOL (African Journals OnLine) opowiedziała o otwartej platformie czasopism wydawanych w krajach Afryki, która aktualnie zapewnia dostęp do 527 czasopism z 34 krajów oraz oferuje trwałe i bezpieczne przechowywanie i możliwość nadania artykułom cyfrowych identyfikatorów. Zespół AJOL prowadzi ponadto szkolenia dla wydawców i redaktorów oraz zapewnia wsparcie w zakresie korzystania z platformy.

Miroslav Milinović przedstawił HRČAK, portal chorwackich czasopism naukowych, który wspiera wydawców i redakcje w otwartym udostępnianiu publikacji. Zasoby serwisu obejmują aktualnie ponad 500 tytułów i ponad 240 tys. artykułów w otwartym dostępie. Serwis korzysta z szeregu rozwiązań, które sprzyjają łączeniu informacji o rezultatach badań, takich jak cyfrowe identyfikatory czy metadane obejmujące np. informacje o źródle finansowania.

Arianna Becerril García reprezentująca Redalyc, meksykańską bibliotekę publikacji naukowych w otwartym dostępie, omówiła działanie platformy na tle globalnego systemu komunikacji naukowej oraz wyzwań stojących przed instytucjami zaangażowanymi w promocję otwartej nauki. Redalyc, podobnie jak inne prezentowane platformy, stawia sobie za cel wspieranie niekomercyjnych modeli wydawniczych, zrównoważonego rozwoju i biblioróżnorodności. Aktualnie platforma zapewnia dostęp do około 700 tys. pełnych tekstów artykułów z 1360 czasopism z 31 krajów.

Ritsuko Nakajima przedstawiła J-STAGE, portal dla japońskich czasopism wydawanych przez towarzystwa naukowe, którego celem jest zwiększenie widoczności czasopism i promocja otwartego dostępu. Z serwisu korzysta ponad 1850 wydawców. Łącznie w zasobach znajduje się ponad 5 mln artykułów z 3262 czasopism, z czego ponad 85% znajduje się w otwartym dostępie.

Jako ostatni wystąpił Abel L Packer reprezentujący SciELO, portal gromadzący literaturę naukową z krajów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, Hiszpanii, Portugalii oraz Południowej Afryki. Serwisy SciELO obejmują zarówno czasopisma naukowe (w sumie około 1300 działających czasopism), jak i publikacje książkowe, preprinty oraz dane badawcze.

Podczas prezentacji oraz dyskusji poruszono temat modelu funkcjonowania platform, w wymiarze zarówno finansowym i organizacyjnym, jak i technicznym, który obejmuje m.in. sposób dodawania danych i metadanych, zakres gromadzonych informacji, statystyki czy techniczne standardy zapewniające dostępność i widoczność zasobów. Dyskutowano także na temat lokalnych uwarunkowań istotnych we wdrażaniu otwartego dostępu, planów rozwoju platform oraz stojących przed nimi wyzwań.

Nagrania wystąpień konferencyjnych są dostępne na [kanale Platformy Otwartej Nauki ICM UW](#) na YouTube².

GRUENPETER, N., REDZIK, C. Sprawozdanie z konferencji inauguracyjnej nowej platformy Biblioteki Nauki ICM UW. *Biuletyn EBIB* [online]. 2021, nr 4 (199), Zrównoważony rozwój a biblioteki. [Dostęp 31.08.2021]. ISSN 1507-7187. Dostępny w: <http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/view/752>.

---

² Library of Science Launch. W: *YouTube* [online]. Open Science Platform [Dostęp 12.07.2021]. Dostępny w: <https://youtube.com/playlist?list=PL-rxsnwogihSIG3ID1arU6xH3LVGJ4vhZ>.